Рік II. ч. 6... ...убота 22. березня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

6-годинне бомбардування Лондону

ШТОКГОЛЬМ, 21. III. — Лондон пережив вночі під четвер таку важку німецьку летунську атаку, що англійському міністерству летунства майже відняло мову. „Найнагальніший налет від початку року, багато пожеж, важкі шкоди" — так каже навіть урядовий британський комунікат, а це говорить дуже багато. Зараз після того, як смерклося, — подає британське повідомлення, — біда впала на місто. Німецькі літаки надлітали ґрупами з різних сторін і „майже безперервно увихалися над нашими головами" — подавав англійський комунікат. Хоч налет тривав годинами, англійській протилетунській обороні не вдалося досягти ніяких, гідних згадки, успіхів. Усього, чим англійське міністерство летунства могло похвалитися, це те, що із сотні німецьких літаків, що були над Лондоном, поцілили тільки один німецький літак. Далі англійці самі признають, що на терені Лондону спалахнуло багато пожеж. Перші англійські звіти навіть забули додати звичайну формулу, що пожежі опанували й у більшій частині погасили. Англійці признались, що пожежна сторожа мала ніч майже розпучливих труднощів. Англійці признались також до більших шкід „у промислових будинках". Ця ніч мусіла бути для мешканців Лондону тим гірша, що внаслідок безнастанних протилетунських алярмів впродовж останніх ночей вони зовсім не мали змоги спати.

Згаданий німецький налет тимбільше мусів прибити настрій населення Лондону, що англійська пропаганда хвалилася останніми часами, що, мовляв, летунські налети дуже багато коштували противника, бо покращала англійська протилетунська оборона і, завдяки загородним бальонам, нічним ловецьким літакам та „іншим таємним засобам" німці мусітимуть припинити або зменшити свої атаки. У висліді того всього прийшли атаки на Ґлезґов, Нюкастл, Гол та інші важні пристанські осередки. Врешті знову велика атака на Лондон, серце острівної імперії.

—o—

Знову 60.000 тон на дні

БЕРЛІН, 21. III. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Підводні човни затопили з-поміж сильної охоронної валки 59.500 тон ворожої торговельної фльоти, з того корабель до ловлі китів із поверх 20.000 тон містоти. Інші торговельні кораблі разом на 21.000 тон ми важко поцілили й ушкодили.

Дуже сильні боєві відділи летунства перевели минулої ночі за гарної погоди атаки з велитенськими наслідками на воєнні цілі британської столиці. Тут скинули запальні й розривні бомби всіх розмірів передусім на портові й докові уладження. Атака, яка тривала безупинно цілих 6 годин, заподіяла величезні шкоди в доках королеви Вікторії, короля Альберта й короля Юрія V., як також у портових будівлях у гирлі Темзи. Можна було бачити великі простори, залиті вогнем, та далекі вибухи. Також на фабричні склади на північний схід від гирла Темзи впали бомби. Вогонь обхопив торговельні кораблі на Темзі. — Стежні літаки заатакували вчора сильну охоронну валку кораблів. Затоплено один торговельний корабель містоти кругло 7.000 тон. Два інші кораблі, разом на 10.000 тон, важко пошкоджено бомбами. — При зударі мисливських літаків над південною Англією ворог втратив три літаки типу Спітфайр. — Противник вдерся вночі на 20. березня тільки невеличкими летунськими силами до західньої Німеччини. Від скинених нечисленних розривних і запальн. бомб спричинена тільки невелика шкода в будинках у мешкальній дільниці одного міста. Вчора противник втратив 4 літаки. Втрат у нашому летунстві не було.

—o—

Письмо турецького президента до Фірера

БЕРЛІН, 21. III. — Турецький амбасадор Ґереде передав Фірерові особисте власноручне письмо турецького президента Існета Іненія. Фірер попросив турецького амбасадора передати президентові турецької держави його подяку.

Вісь і Югославія

РИМ, 21. III. — Мовчанку італійської преси про розвиток політичних подій на Балкані, особливо про взаємини між Югославією та державами оси, перервав у четвер Вірджініо Ґайда в „Джорнале д'Італія". „Недавній торговельний договір між Італією і Югославією виявив бажання співпраці обох адрійських держав. Така сама щира сердечність істнує між Берліном і Білгородом. Все промовляє за замиренням, що постійно зростає і за тим, що незабаром прояснятися відносини на Балкані в розумінні політики великодержав оси".

—o—

До високошкільної української молоді

Від старших наших представників науки, дійсних членів Наукового Товариства ім. Шевченка й професорів Високих Шкіл, а саме: голови Наукового Товариства ім. Шевченка д-ра Івана Раковського, проф. української літератури д-ра Богдана Лепкого, проф. історії д-ра Мирона Кордуби, проф. української мови д-ра Івана Зілинського, проф. права д-ра Степана Шухевича й проф. Гірничої Академії, голови Технологічної Комісії НТШ, д-ра Івана Фещенка-Чопівського ми дістали заклик до української високошкільної молоді, в незвичайно важних, актуальних справах. Ми щиро вітаємо цей шляхетний виступ наших заслужених діячів науки й радо поміщуємо це їх письмо в надії, що воно сповнить своє завдання. — РЕДАКЦІЯ.

До вас, надіє нашого народу, майбутні господарі української землі, ми, найстарші віком, ваші вчителі й ваші батьки, звертаємося з цим словом:

Будьте гідні тих надій і сподівань, що їх покладає на вас українське громадянство!

Безумовно, українське громадянство має обовязок піддержувати вас і морально й матеріяльно, щоб дати вам спромогу швидко й у властивому часі покінчити ваші високошкільні студії. Безумовно, українське громадянство не може вам, нашому доростові й нашим спадкоємцям, наказувати „втечу від політики" й попри ваші студії ви повинні брати чинну участь у нашому громадянському житті. Особливо тепер, коли рішається доля українського народу, все українське громадянство мусить з усіх сил приготовлятися до великих творчих, будуючих трудів грядучого Майбутнього. Але довершення таких великих діл мусить бути всесторонньо докладно обдумане й під кожним оглядом точно переведене, якщо це має вийти тривка культурна будова! Тому, для осягнення найшвидшого успіху, численні обовязки, які нинішня доба накладає на українську інтеліґенцію, мусять бути поділені. Ви, високошкільна молодь, мусите передусім присвятитись науці, щоб здобути основне фахове, теоретичне й практичне знання. Добро нашого народу вимагає, щоб ви були, як слід, освічені й підготовані зайняти місця культурних народніх робітників, бо народ без належно вишколених працівників, без світлих, розумних провідників, заступників і оборонців — як доказує історія — легко може стати народом рабів і паріїв. Власне, добро нашого народу й вага теперішньої хвилини наказують нам звернути вашу увагу на те, що тепер ви мусите за-

воїти собі максімум знання в можливо айкоротшому часі, щоб якнайшвидше стаи до активної національно-творчої праці а місцях. **Тепер, це ваш перший національний обовязок!**

Другим вашим національним обовязком, ід теперішню. хвилину зберігати національну єдність! Українська високошкільна іолодь, у своїх ідеалах і змаганнях, завсіи була радикальна. Але наша молодь завсіи відзначалася змаганням до обєднання, о національно-територіяльної й соціяльної нтеґральности. Закликаємо вас: будьте вірі цій шляхетній традиції нашої високоіколької молоді! Будьте обєднуючі й обєданні, будівничі, а не розбивачі! Будьте здібі до розумної злагоди й згоди, в імя єдюсти й соборности нашого народу й відкиайте міжусобиці й демаґоґію! Бо теперішній час вимагає не роздроблення й розбиття, національної одноцілої єдности! Ви обовяані проголосити й власним прикладом дійснити велике гасло, спільне й обовязуюче тепер для всіх, хто називає себе украинцем: „Добро українського народу понад се — понад особисті, гурткові й партійні нтереси!“

Ви мусите бути солідно, науково й практично підготовані до модерного державного життя, до необхідних соціяльних реформ, які ждуть наш народ. За час високоікільних студій ви мусите привчитися до солідної важкої фахової праці й виробити собі поняття народної карности та вміння не тільки наказувати, але й підпорядковуватися наказам загально народнього Проводу, бо тільки здисциплінований народ, без анархістичних проявів, може здобути свій найвищий ідеал! Адже історія нашого народу наглядно доказує нам, що міжусобиці завсіди спричинювали руїну нашого народнього життя та все виходили на користь нашим ворогам. Тому тепер, коли рішається доля нашого народу, нам не вільно повторювати похибок наших нещасних предків і ми мусимо всі, зеднані й згідні, йти до здійснення нашої великої Мети.

Ви вступили в святині наук для здобуття знання, для засвоювання дорібку культурних народів, для праці над собою, для вироблення характерів та для гідної репрезентації нашого українського народу перед чужинцями, щоб ці чужинці могли наглядно переконатися, що ми є старим висококультурним народом, здібним до культурного, самостійного життя.

Дайте нам право й радість бути гордими нашою високошкільною молоддю!

Проф. д-р Іван Зілинський, проф. д-р Мирон Кордуба, проф. д-р Богдан Лепкий, проф. д-р Іван Раковський, проф. д-р Степан Шухевич, проф. д-р Іван Фещенко-Чопівський.

Німецька армія стоїть готова

(Від нашого кореспондента)

Берлін, половина березня 1941.

Сам сиґнал ще не залунав, але останні лова, що їх каже полководець своїм вокам перед ґенеральною розправою, вже пали. На тлі найбільш урочистої декорації, ку собі можна в сучасній Німеччині уявии, під прапорами старої і нової німецьких рмій, в суворій повазі німецького Свята Іоляглих, заповів Адольф Гітлер повний 'падок Анґлії. Його слова покотилися по ільканадцятитисячних масах мовчазних лядачів і учасників берлінського свята, як 'різна історична заповідь.

Провесна у природі тягне за собою паралельну провесну подій у політиці і на ісіх фронтах. В характері німецького березня лежить від кількох років, точніше від національ-соціялістичного перевороту, велика динаміка і багатство в події засадничого значіння. 21. березня 1933 р., державний акт у Потсдамі зясував світові, що в Німеччині зачалося національно-державне відродження. Два роки пізніше святкували німці 1-го березня 1935 року — перший етап віднови великої Німеччини: поворот Сарщини, забраної постановою Версаю. Негайно по цьому появився закон про введення загальної військової служби, який став підставою для пізнішого розвою подій. 7. березня 1936 року обсадою Надренії відновив Фірер повну суверенність німецької державности. Знову два роки пізніше, 13. березня 1938 року, перестали істнувати штучні кордони між старою Німеччиною та Австрією. Врешті березень 1939 року приніс злуку чесько-моравських земель під формою Протекторату з Німеччиною й у тому таки місяці німецькою стала литовська Клайпеда. Ці всі факти мусів безсумнівно мати на гадці Фірер, коли визначив день німецького Свята Поляглих Геріов в місяці березні, признаючи це свято для культу тих, які віддали своє життя в боротьбі за батьківщину.

Цьогорічне німецьке Свято Поляглих мало особливо глибокий характер і суворий вояцький зміст. На дворі стояла прегарна соняшна, хоча холодна, погода. Вже від самого ранку всі вулиці в середмісті Берліна були заповнені публикою, що десятками тисяч покрила широкі тротуари Унтер ден Лінден. Увага всіх зосереджена на величній будівлі Военного Музею, якого внутрішня частина прикрашена могутніми, простими й суворими декораціями за проектом проф. Бенно фон Арента. На обох сторонах величких сходів, що підносяться пів-луком, поставлено дві старі нім, гармати з тридцятилітньої війни, привезені літом минулого року назад до Берліна, звідки вивезли їх французи у 1918 році. Центральним пунктом декорації був великий Залізний Хрест. Направо і наліво стануло 21 хорунжих з прапорами старої німецької армії та 18 з прапорами нової збройної сили. Над їхніми головами високо вгорі повівали старі корогви Фридриха Великого з визвольної війни 1870/71 року.

Над тим подвірям залягла тиша. Глухо стало в урочистому моменті, коли надїхав Фірер. Біля малих гарматок під стінами музею примістились 4 сотні ранених німецьких вояків з берлінських лазаретів. Була точно дванадцята година вполудне. Фірер увійшов на подвіря павільону ходою, простягаючи рамя назустріч тисячам простягнутих рамен. В супроводі Фірера знайшлися маршали й уся активна берлінська ґенераліція на чолі з 85-ти літнім маршалом фон Бем-Естерлі, найстаршим ранґою з живучих старшин б. австрійської армії. Старенький маршал виступив в новітньому мундурі полевого маршала, який дозволив йому носити Фірер з нагоди недавнього ювилею. В руці маршала виднїла стара австрійсько-мадярська булава, наче символ обєднання старої німецької вояцької ідеї з новою.

По промові пішов Фірер в супроводі своїх маршалів, достойників і ґенералів, оглядати внутрі музею окрему виставу трофеїв німецької армії, здобутих в цій війні. Зачиналися вони від біло-амантової хоругви б. польського президента, яка так гордо повівала колись на варшавському замку, а кінчалася найновішими навіґаційними приладами з розбитого і здобутого анґлійського підводного човна. Свято закінчилося під Памятником Поляглих, де Фірер склав великий лавровий вінок і при звуках національних гимнів та символічної німецької пісні „про вірного товариша“ прийняв звіт і дефіляду почесних відділів усіх родів війська. Тоді, коли розбудована до імпозантних розмірів німецька армія стоїть готова, щоб начинати нову фазу боротьби за долю Европи й світа — пристанув цілий народ на чолі зі своїм Фірером у хвилині задуми над могилами поляглих синів. Ще ніколи може не підкреслено так спільноти німецьких ідеалів з минулої і теперішньої війни.

Німецькі маси зрозуміли, що в короткій промові Фірера почули коротку відповідь на суботню промову американського президента Рузвелта, який підчас бенкету заявив, що Злучені Держави будуть „арсеналом демократії“ в боротьбі проти Німеччини і націонал-соціялізму. Про реакцію німецького суспільства на американський інтервенціонізм ми вже писали. Політика Рузвелта доводить до зудару двох могутніх сил. Свідомий того Фірер дальше самопевно заявляє, що він все передбачив і що перемога буде за Німеччиною. Німецький нарід безсумнівно виконає все, що йому скажуть. Але чи Америка добре обрахувала крок, про це можна буде говорити вже недовго, коли прийде виконання теперішньої заповіді — страшного удару на Анґлію. **КТВ.**

—o—

— ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКА *преса пише, що тамошні держави не тільки, що втратили европейські ринки продажі, але Злучені Держави загрожують також їм втратою суверенности й нейтральности.*

Українські жінки в дитячих садках

Є різні фронти фізичної і культурної праці. Та найважніший у наслідках — це фронт шкільний, виховний. Якщо ми не зуміли б зберегти наших власних дітей для нації, то вони перейдуть в чужий, ворожий табор. Тоді вони не тільки страчені для нації, але зчасом стануть ворогами свого ж народу, з якого вони вийшли.

Що так воно є, бачимо це наглядно на українських землях по цьому боці Сяну й Буга. Внаслідок чужої школи й чужого виховання українські діти покидали своїх рідних батьків, покидали свою віру й націю та йшли в чужий ворожий табор. Бувало, що батьки говорять ще між собою по українськи, але їхні діти вже бавляться і сваряться по польськи. А є й такі полоси (цілі села), де населення ще почуває себе українцями, але в них розговірна мова вже польська. Врешті є великі області, де українське населення затратило вже не тільки мову, але й національну свідомість. Це наслідки чужої школи й чужого виховання.

Хто знає, як далеко зайшла б була та насильна систематична польонізація наших західніх окраїн, якщо такий стан тривав би довше. Саме тепер надійшла історична хвилина, коли можемо направити всі ті кривди, приєднати до української нації заблукані вівці й привернути всім нашим західньо-українським землякам в Ген. Губернаторстві суто український характер. Але до того треба відповідного підходу й великої жертвенної праці на всіх ділянках українського національного життя, особливо ж шляхом школи й виховання.

Властиво виховання дитини починається вже в дошкільному віці (від 3 до 7 літ життя). Воно було б найкраще, якщо в кожній українській місцевості була б постійна українська захоронка і там наші найменші мали щиру опіку й суто національне виховання. Та на таку захоронку стати тільки деякі місцевості, де до того можемо знайти сприятливі обставини. Зате в кожній місцевості, де живуть українці, в більшості чи як меншість, можна і треба доконче заснувати і вести сезоновий дитячий садок.

*

Важко було в минулому (1940) році організувати дитячі садки. З одної сторони наш нарід по цьому боці Буга й Сяну не привик до того, бо польська влада не допускала тут до творення дитячих садків. Не було також провідниць дитячих садків і їх треба було щойно вишколити, підготовити до тої великої, але вдячної і відповідальної праці. В цілому Ген. Губернаторстві тільки 18 було таких провідниць, що вже десь вели дитячі садки. Отже на 11 курсах підготовано 188 нових провідниць і таким чином разом з дотеперішніми провідницями можна було в 1940 р. відчинити 206 українських дитячих садків.

206 українських жінок пішло на фронт служби Батьківщині — дитячих садків. Тані! Властиво жінок було тільки 205, бо „двіста шостий" дитячий садок в Полятичах на Підляшші вів учитель Мирон Роздольський. Не було ради. Дитячий садок був там необхідний. Провідниці-жінки не можна було роздобути, тому з конечностти взявся за це „не своє" діло сам учитель і виконав його зразково. Ось що значить зрозуміння потреб часу і сильна воля!

А що робили провідниці на своїх місцях? — Як звичайно, на фронті: працювали, виховували, освідомляли і — вели завзяту боротьбу з ворогами українства і темнотою, — боротьбу, що звичайно кінчалася їхньою побідою.

*

Даймо слово кільком звідомленням для ілюстрації відносин:

Усте Руське (Горличчина): »Умовини самої праці дуже важкі, бо населення здеморалізоване поляками й москвофілами. Одначе діти вже наші. Їхні маленькі серденька вже б'ються ритмом нового життя. Кінцевий попис дитячого садка випав дуже гарно. Річеве вступне слово провідниці Уляни Стецик, співи, деклямації і танки зробили прегарне враження на приявних. Провідниця не тільки вивязалася зі своїх завдань у дитячому садку, але також кинула здорове зерно між молодь, з якого напевно виростуть овочі національної свідомости«.

Невістка (Березівщина): »Село дуже мале і сильно спольщене. Люди говорять по польськи. Церкви нема, школа польська. Дитячий садок відкрито 5. липня 1940 р. Провідниця Юлія Налисник з Кракова. Дітей в садку було 30, з того 19 гр-кат. і 11 римо-кат. (з мішаних подруж). З початку мусіли дитячий садок вести в приватному мешканні, бо поляки не хотіли дати ключа від школи й узагалі вели сильну агітацію проти дитячого садка. Ми внесли подання до шкільного інспекторату в Сяноці й дістали дозвіл вести дитячий садок в школі. Не дивлячись на всілякі перепони — праця йде гарно. Діти й старші вже зачинають говорити по українськи, а доріст учиться вечорами читати й писати по українськи. Населення є тут дуже бідне, діти слабо відживлювані і не мають в що убратися. Якась допомога тут доконче потрібна«.

Речпіль (Ярославщина): »Дитячий садок тривав від 2. VII. до 1. IX. 1940 р. Провідниця Ольга Пістола. Успіх праці добрий. Дитячий садок причинився у великій мірі до пробудження національної свідомости в спольщеному селі. В наступному році дитячий садок буде«.

Бабичі (Ярославщина): »Дитячий садок тривав від 15. VII. до 29. VIII. 1940 р. Провідниця Анна Шумило. Дітей було 23. Моральний успіх садка дуже поважний. Діти, напів спольонізовані, навчилися своєї рідної мови, що мало також поважний вплив на родичів. Великі перешкоди мав дитячий садок від поляків, які всякими способами старалися докучити провідниці, щоби вона покинула працю. Провідниця була вперта й завзята й це їм не вдалося. Родичі, підбадьорені успіхами праці, дуже радо приймуть його в слідуючому році. Та з огляду на незаможність села матеріяльна допомога буде конечна«.

Замостенщина.» В 4 місцевостях зорґанізовано дитячі садки, що тривали від половини липня до кінця серпня 1940 р., а саме: Чесники (провідниця Ольга Ковальчук), Горишів Польський (Олена Струк), Сортатичі (Олександра Проців), Селиська (м-р Ольга Калин). І в інших місцевостях зорґанізували дитячі садки та — на жаль — не було кваліфікованих провідниць. — В перших днях істнування дитячих садків було багато труднощів. Була агітація різних типів, які відстрашували батьків від дитячих садків всілякими безглуздими вигадками. Успішна протипропаганда зробила кінець тій кирині, тим більше, що місцеві громадяни наглядно бачили, які великі користі дає дитячий садок. Тому число дітей в дитячих садках постійно росло й є запорука, що в слідуючому році праця в дитячих садках ще успішніше, як у цьому«.

Марковичі (Білгорайщина): »Я, Софія Притула, по курсі поїхала 20. VII. 1940 р. до села Марковичі, щоб там провадити дитячий садок. В селі нема ні церкви, ні кооперативи й люди дуже спольонізовані, хоч усі православні. Початки були дуже тяжкі, бо марковичани не хотіли ні дитячого садка, ні садівнички, а на які сходини ніхто не прийшов. Я була змушена сама піти по селі і добре наговорити татові й мамі, щоб післали свою дитину до дитячого садка і таким чином зібрала 25 дітей. Зрозуміння для дитячого садка між батьками не було. »Садівничка не має своїх дітей, то й прийшла наші бавити!« — казала. Одначе я далі працювала, хоча в дуже важких обставинах, бо не могла роздобути харчів. Часом цілий день я нічого не їла та забула, який смак хліб має. Цілий місяць я добре наголодувалася, але не нарікала, тільки молилася, щоби Бог допоміг мені видержати. Дня 25. VIII. я закінчила дитячий садок пописом, на який прийшли батьки безплатно. Діти співали й деклямували. На закінчення моя промова зворушила всіх. Нарід змінився в одній хвилині. Багато плакало. По закінченні зі сльозами в очах зложили мені сердечну подяку та

ЯКІВ ВОЙНАРОВСЬКИЙ

З военного нотатника

(Продовження)*)

В ці дні, коли над нашими головами рвалися скажено стрільна німецької артилерії, а негайно після цього надлітали з пекельним ревом цілі ескадри стрімголового летунства, які майже без перешкоди нищили всі сполучення і спроби концентрації армій. Даремно оглядалися ми поза себе й довго зорили по небесному просторі. Молоді польські старшини-патріоти чекали, як спасення, оспіваного польського летунства. Були між ними й такі, що дійсно споглядали в бік Данціґу, надіючись почути шум англьо-французьких літаків. Не знали, що Париж і Лондон під тим оглядом мало що перегнали „зусилля" польських шефів летунства ґен. Райського і Калькуса. З кожною хвилиною надії маліли. Невідомо, скільки правди в цьому всьому, що говорилося в Польщі пошепки про ґен. Райського, як того, що буцімто в днях кризи Чехословаччини мав відмовити чеським летунам права осідати на польських летовищах в утечі перед німецькими військами, що надходили до Праги. Говорили про нього весною 1939 року ще більше інших річей, які безсумнівно мали в собі багато видуманого. Та памятаю, що серед польського старшинства й вояцтва, пригнобленого до краю жахливим свистом німецьких бомб, з іронією і жалем говорилося, що польські летуни підчас перших німецьких налетів пили по каварнях. Начальний польський вожд також дивився на війну поглядом колишнього команданта баталіону, бо сам залишив більшість летунських сил, складених з цілком модерних „лосів" у стратеґічній резерві, де ввесь цей запас знищено на летовищах другого чи третього дня війни. Але вже найпоганіше було з доставами й заосмотренням армії: за пляном „моб" інтендантура мала функціонувати в *тринацятий день війни!!! Тому в* цих блискавкових подіях, що розвивалися не в днях, а годинах, польський вояк не мав чого їсти, пити й курити. Ніхто йому не міг змінити знищеної чи попсованої зброї. Ніхто не доставив набоїв та муніції до гармат і кулеметів. Полеві лікарні істнували в малій кількости, але бракувало ліків та перевязних матеріялів. Що в таких умовинах могла вдіяти навіть здібність кількох вищих ґенералів, або вояцтва? Всі жертви йшли на марне, кров лилась у хаосі і без ніякої мети. Починали виступати прояви деморалізації, збройна сила послідовно перетворювалася в армію мародерів, які пустошили власний край, не виконували наказів, безкарно робилися „розбитками". Крім цього катеґорично треба ствердити, що польська армія не була здібна до „пасивної протилетунської оборони". Старшини знали її щоправда теоретично, але в практиці були безрадні: на сам гук мотору німецького літака, баталіон розлітався у розтіч. Щоб опісля зібрати військо в маршеву кольону, треба було пів дня гонити конем по полю з нагайкою і навіть старшин витягати з корчів, ровів та бетонових рур під містками на шосах. По кількох таких „вправах" підчас маршу половина баталіону зникала, переміняючись у розбитки, що на другий або третій день приходили одинцем до кухні. А скільки ставало звичайними дезертирами! І не дивно. Я самий бачив, як *один нервовий командант баталіону не встидався використати те, що сидів на коні, кинув баталіон* і відїхав на цілий кільометр в *долину під* вербу.

Та вже просто божевіллям був радієвий заклик полк. Умястовського з Польського Радія, щоб цивільне населення покидало свої оселі й відходило за військами на схід. Ці тисячі возів, сотні тисяч втікачів, пішки й на роверах зі своїм добірком — з коровами, з дітьми, котилися мов лявіна шляхами, забарикадовуючи військові перехрестя доріг. Як мала діяти в таких умовинах армія?

Що далі на південний-схід — тим більше було втікачів поляків та навіть німців, бо й їм казали втікати на схід. Саме тут поміж тими масами втікачів помітне було це огидне явище — психоза шпіонажі! Драстичні,

(Далі буде).

*) Див. попередні числа »Кр. В.«

дуже перепрошували, що так непривітно до мене ставилися. — »Ми тепер зрозуміли вашу працю та вибачайте, що не вміли відплатитися вам за ваше добро«. — На другий день раненько вже мені понаносили молока, хліба, яєць і каші та просили, щоб я від них не їхала. Я дуже задоволена, що моя праця не пішла надармо й маю дуже велику охоту працювати на Холмщині«.

*

На цьому кінчаємо, хоч подібних звідомлень з місць маємо ще багато. З наведених тут прикладів праці й відносин бачимо наглядно, якою вартісною, просто неоціненою, є праця кожної ідейної провідниці в дитячих садках. Це ж підготова до найкращого майбутнього нашого народу.

Як кожний вояк мусить сплатити довг своїй батьківщині на полі слави, — як ті молодці, що тепер мусять продовж кількох місяців виконувати фізичну працю у таборах, так наше свідоме, ідейне жіноцтво повинно впродовж 2—3 місяців попрацювати в дитячих садках і там виконати велику й корисну службу рідній нації.

Тому треба по змозі в кожному повіті передовсім зорганізувати курси для провідниць дитячих садків. На ті курси повинні зголоситися: 1) інтелігентніші жінки, 2) учениці середніх і фахових шкіл та абсольвентки тих шкіл, 3) студентки високих шкіл, 4) найінтелігентніші дівчата з курення молоді, що скінчили бодай 7 кляс вселюдної школи й мають укінчених 18 літ життя.

Справа превважна й пильна. Від непам'ятних часів перший раз маємо змогу без перепон працювати на цих українських землях. Використаймо-ж як мога теперішню велику переломову історичну хвилину! Нехай кожна свідома українка виконає свій великий обовязок! Це тим більше, що цього року всі провідниці дитячих садків дістануть добру винагороду, про що подбає Український Центральний Комітет враз зі своїми УДК і Делегатурами.

В кожній громаді, де живуть українці, мусить цього року повстати дитячий садок. Для кожного садка мусить найтися відповідно підготована провідниця! Наше свідоме жіноцтво мусить виконати свій обовязок і стати на службі батьківщині.

Керманич Відділу Шкільних Справ при У. Ц. К.

—o—

З голосів преси

Югославія

Проблема Балкану, зокрема Югославії в теперішньому політичному положенні Европи — є нині одною із загадок, що скриваються все ще за занавісою тайної дипльоматії і непроглядних назовні військових плянів. Дуже можливо, що й ця проблема вже скоро виясниться, але нині ще не виходить поза межі міркувань і вичікувань „Ноєс Вінер Таґблят" з 20. ц. м. в окремій кореспонденції з Білгороду стверджує, що анґльо-американські інтриґи в Югославії все ще не кинули своїх спроб диверсії, хоч без упину натрапляють на неґативне становище білгородського уряду.

»Якщо в Югославії все ще відограє деяку ролю військове поготівля, викликане затяжною непевністю положення на Балкані, — то нині вже переміг у найширших колах оправданий погляд, що Югославію війна не захопить. Тому ні, бо Німеччина не втягне Югославію у війну та їй зовсім не загрожує, і далі, — бо німецькій політиці вдається все більш ослаблювати анґлійський вплив на Балкані та перешкоджувати дальшому втягненню держав у безвиглядну воєнну авантюру. Анґлійська дипльоматія всіми силами намагалася втягнути Румунію. Болгарію, врешті Югославію та Туреччину у пробоєвий фронт проти Німеччини. Який був вислід цих зусиль — знаємо.

А проте в деяких анґльо-американських колах все ще панує оманний оптимізм. Так нпр. „Ню Йорк Таймс" повідомляє з Білгороду, що промова Рузвелта викликала там підбадьорений настрій. З дипльоматичних білгородських кол довідується той часопис, що промова Рузвелта вкупі зі зростом симпатій грецької та турецької преси й приспішенними югославянськими оборонними заходами — скріпила самопевність білгородського уряду. З черги „Радіо Анкара" повідомляє, що Югославія продовжує свій відпір „німецьким впливам і що держави оси стають супроти цього факту безрадними". Лондон. радіо поспішає з вісткою, що американська допомога причинилася до могутнього зміцнення позиції малих держав. Югославія, мовляв, відмовиться від усього, що могло б унеможливити її мобілізаційну готовість. Щоденно приходять вістки з югославянської провінції, які загально вказують, що Білгород не думає віддаватися. І так далі, в тому самому змислі.

А тимчасом анґлійський посол у Білгороді натрапляє на одну відмову за одною. Зовсім безуспішні були його інтервенції у прем. Цветковича та у міністра закорд. спр. Цінцера Марковича. У своїй скруті звертається він з черги до військового міністра Песіча, якого воєнну честилюбність намагався він недавно підбехтати продовж півторигодинної конференції. Анґлійці добре знають, що військо, себто ґенеральний штаб у Югославії має спеціяльне значіння, яке виринає з боєвого, геройського минулого сербів".

Отже анґлійці спекулюють тепер на військо в Югославії, але забувають, що власне рішальні чинники в тій армії є водночас рішальними чинниками в білгородському уряді, як, напр., член уряду, військовий міністр Песіч. Дальше, вони вмисно не добачують того факту, що:

„Німеччина не загрожує свободі й самостійності Югославії й хіба щонайбільше сподівається від неї, що вона піде їй в дечому на руку, за що зі свого боку дає Югославії вже нині й у майбутньому великі користи. Зрештою ні один нарід не розуміє так добре, як німецький, цю югослав. любов до свободи і самостійности та вміє обі ті найвищі цінности народу як слід поважати. Бо чейже і німецький нарід находиться тепер у найтяжчій боротьбі за перемогу. Анґлійські дипльомати забувають що Югославія мусіла б спершу побачити цю німецьку загрозу, заки візьметься за оборону та що для цього не вистане уже сам анґлійський обман. Врешті нині, в час, коли готуються такі преважливі, ваґітні в наслідки, рішення в лоні югославянського уряду, — годі думати, щоб той уряд міг допустити в себе до внутрішніх конфліктів. У таких часах на Балкані всі тримаються солідарно. Югославянський уряд думає надто тверезо і задовго обмірковує справу, щоб даватися втягнути в безголовя. Анґлійські дипльомати замало знають Балкан".

—o—

ЦАР БОРИС НА ВПРАВАХ НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ І ПОВЗІВ

СОФІЯ, 21. III. — Болгарська телеграфічна аґенція урядово повідомляє:

„На запросини команданта німецьких військ у Болгарії, 17. III. цар Борис III-тий прийняв участь у боєвих вправах німецьких відділів панцирної зброї. Крім того 18. III. цар Болгарії прийняв участь у боєвих вправах німецького військового летунства. У почоті царя Бориса III. були: князь Кирило та міністр війни ґен. Даскалов. Дня 19. III. були також приявні голова уряду проф. Філов, кілька членів уряду, голова парляменту, Логофетов, посли Німеччини та Італії і шеф болгарського ґенерального штабу ґен. Геджі Бетков з вищими старшинами".

—o—

Студентські справи

ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИСОКІ ШКОЛИ У ВІДНІ.

У Відні є такі високі школи:

I. Університет: Католицький теольоґічний виділ. Евангелицький теольоґічний виділ. Правничий та державно-науковий виділ. Медичний виділ. Фільософічний виділ. Інститут фізичного виховання. — Правничий і державно-науковий виділ (Рехтс унд штаатсвіссеншафтліхе Факультет) обіймає два напрямки: 1) Правничо-наукова студія (Дас Рехтсвіссеншафтліхе Студіюм) 6 семестрів і 2) Господарсько-науковий виділ (Дас Віртшафтсвіссеншафтліхе Студіюм) 6 обовязкових семестрів. Академ. ступінь: Діпльомфольксвірт. На цім факультеті можна осягнути ступінь доктора прав (Др. юс.) — або доктора екон. наук (Др. дер віртшафтсвіссеншафтен: Др. фер. поль.). — **Медичний виділ.** Студії тривають 10 семестрів і в часі студій обовязкова 6-місячна практика в шпиталях. Оплата 70 РМ за семестр і 70 пф. від вписаної години. — **Фільософічний виділ.** Остаточні іспити, як ціль студій: 1) Науковий іспит для учительського звання. 2) Державний іспит Австрійського Інституту для досліджування історії (Ді Штаатспріфунг дес Естеррайхішен Інститутс фір Гешіхтсфоршунґ). 3) Іспит на дипльомового хеміка. 4) Фармацевтичний іспит. 5) Ді Штаатспріфунг фір Ферзіхерунґсвезен. 6. Іспит із сучасних мов. 7. Докторат. — **Фармацевтичні студії** тривають 3 роки. Акад. ступінь: аптикар-практик. Докторат можна робити додатково. Перед студіями вимагана 2-річна практика. Для чужинців вона дещо коротша. Оплати на фільософічному виділі 62 РМ за семестер та 70 пф. за кожну вписану годину. Тривання студій пересічно 6 семестрів.

II. Ветеринарія (Ді Тірерцтліхе Гохшуле). Студії тривають 8 семестрів. Академічний ступінь: Тірарцт. Докторат можна зробити додатково. Оплата за семестер 100 РМ.

III. Політехніка (Ді Техніше Гохшуле). Обіймає 6 факультетів: 1) Інжинерія (Бауінжінер). Студії тривають 7 семестрів. Оплата 90 РМ. 2) Архітектура. Студії тривають 7 семестрів. Оплата 80 РМ за семестр. 3) Машиновий виділ. Студії тривають 8 семестрів. Оплата 110 РМ. 4) Технічна хемія. Студії тривають 6 сем. Оплата 120—150 РМ. 6) Математика та фізика — 4 роки.

IV. Висока школа світової торговлі (Ді Гохшуле фір Вельтгандель). Спеціялізація є можлива в двох напрямках: 1) Дипльомований купець (Діпльомкауфман) і 2) Дипльомований учитель торговельних наук (Діпльомсгандельслерер). Студії тривають 6 сем. Оплата 90 РМ за сем. По дипльомі можна робити докторат.

V. Аґрономія (Ді Гохшуле фір Боденкультур). Спеціялізація можлива в трьох напрямах: 1) Господарка земельна (Ляндвіртшафт). Час студій 6 сем. Академічний ступінь: Діпльомляндвірт. 2) Господарка лісова (Форствіртшафт). Час студій 7—8 сем. Акад. ступінь: Діпльомфорствірт. 3) Культуртехнік. Час студій 7 сем. Акад. ступінь: Діпльомінжінер. Оплата 90 РМ за семестр.

VI. Штаатсакадемі фір Музік унд дарштеленде Кунст. Обіймає науку всіх інструментів, сольоспів, драматичне мистецтво (опера й оперета), музичну теорію, дириґентський відділ, театральний вишкіл, мистецький танок і відділ церковної музики. Прийняття залежить виключно від вступного іспиту. Час студій около 5 років. Оплата за цілий рік від 100 до 200 РМ. Скрипка 166, фортепян 133, музична теорія 100—200, сольоспів 200 РМ. Чужинці платять подвійно.

VII. Ді Вінер Академі дер більденден Кінсте. Обіймає крім загальних відділів для архітектури, малярства та різьбарства також виділи для спеціяльного образування, як напр.: сценічне малярство (Ді Майстершуле фір Віненбільднерай), улаштування свят (Ді Майстершуле фір Фестґештальтунґ), консервування та реставрування (Ді Майстершуле фір Консервірунґ унд Технольоґі). Перед прийняттям вимагають вступного іспиту. Щоб не наражуватися на видатки, треба переслати до академії короткий життєпис та свої артистичні праці до оцінки. Оплата 80—90 РМ. за сем.

VIII. Консулярна академія. Час студій 4 сем. Початок 1. січня. Оплата 750 РМ річно. Іспитові оплати 3,30 РМ від іспиту. Всіх іспитів є 25.

(Далі буде).

Новинки

КАЛЄНДАР

БЕРЕЗЕНЬ
22. Субота — 40 м. в оз. Сев.
23. Неділя — 3. Посту

— ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ У ГР.-КАТ. ЦЕРКВІ В КРАКОВІ. У звязку зі закінченням реколекцій у гр.-кат. парохіяльній церкві в Кракові порядок Богослужень буде такий: У СУБОТУ, 22. III., від год. 16 сповідь вірних. В год. 17-ій Вечірня. В год. 18-ій привітання Владики, молебен і благословення Найсв. Тайнами, опісля дальша сповідь вірних. — У НЕДІЛЮ, 23. III., читані Служби Божі від год. 6-ої рано що пів години до год. 8.30. В год. 7-ій Утреня. В год. 9-ій Архиерейська Служба Божа. Після евангелії — остання реколекційна проповідь. Служба Божа закінчиться апостольським благословенням з повним відпустом. Остання читана Служба Божа в год. 12-ій. Вечірня в год. 16. — Гр.-кат. Парох. Уряд у Кракові.

— ПРИГАДУЄМО всім членам, що Загальні Збори Кооперативного Рільничого Банку „Українбанк" кооп. з відп. уділами в Ярославі, відбудуться 29. березня 1941 р. в год. 10-ій у домівці УДК в Ярославі. — Дирекція „Українбанку".

— ПРИГАДУЄМО, що в неділю 23. III. ц. р. в год. 8.30 ранком, відбудеться у Кракові, при вул. Льоретанській ч. 18 зїзд українських торговельників усього Генерального Губернаторства. — Господарський Відділ УЦК.

— МОЛОДИЙ УКРАЇНЕЦЬ, до 30 літ, знання мов німецької, польської й російської, з університетською освітою, НЕГАЙНО потрібний до спеціяльної наукової праці у Кракові. Зголошуватися до Редакції „К. В." під „Науковець".

— СТУДЕНТИ-СТИПЕНДИСТИ, які студіюють у Німеччині й Протектораті та ще не дістали стипендійних сплат за 1 триместр цього року (січень, лютий, березень 1941), зголосяться і подадуть свої адреси до УНО: Берлін SW 11, Заарляндштрассе 54/II (Гільфскоміте фір Студентен). — Студенти-стипендисти, які ще не прислали посвідок вписи на університет чи високу школу, пришлють їх до УЦК, Краків, Зелена 26 (Комісія Доп. Укр. Студ.) та подадуть також сюди свої адреси. Також студенти, що не користали зі стипендії в першому триместрі 1941 р., подадуть адреси свойого теперішнього осідку. — Комісія Допомоги Українському Студентству при УЦК у Кракові. — О. д-р І. Гриньох.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили (в золотих): УДК Замістя 84.15, д-р Яців Роман, вет. лікар 5, д-р Голіян Вол., Ополе 20, Гр.-кат. Уряд Парох. Ожанна, збірка в церкві в лютому 1941 р. 19, Церковне Братство, Сосниця 40.10, інж. Савик Степан 10, дир. М. Сирота, Опарівка 5, Паланевич Евген, Петриків за II. 1941 р. 4, Рибчинський Олександер 2, Мамонтів Володимир за II. 1941 р. 2, Костик Олександер 10, Дяків Валерій 5, Кецала Богдан 20, Хтось через ПКО 8.50, Тротяк Іван Осип 5, УДК Перемишль за II. 1941 р. 139, о. Куманяк Павло, Розбір Окр. 50, о. Хомань Матвій, Розбір Окр. 50. — Хто черговий?

— М-р Осип Курпяк, нотар у Старому Санчі, зложив 50 зол. на Фонд Допомоги Українському Студентству й кличе на таку ж суму д-ра Кухтина, адвоката в Старому Санчі, і д-ра Перегінця, нотаря в Новому Санчі.

— НАРАДИ ІНЖИНІРІВ. У понеділок, 24. березня ц. р., в год. 19-ій, будуть реферувати у промисловій комісії секції інжинірів (Краків, Зелена 26/7) інж. Рижевський Василь і д-р інж. Вертипорох Евген про можливості у споживчім, хемічнім і споріднених промислах. До участи в нарадах запрошує зацікавлених Господарський Відділ УЦК.

— ЛИСТИ ДО ВІДІБРАННЯ В АДМІНІСТРАЦІЇ: Шифри: „692" (2 листи); „962" (1 лист); Коковців Ілля (2 листи); „Д. Л. 1684" (1 лист); „Абсольвент" (1 листівка); „Грім" (1 лист); „Збут" (2 листи); Проф. Керничний Данило (1 лист); Машина „Зінґер" (1 лист); Інж. Пекарчук (1 листівка); Собків Богдан (1 лист); Шмідт Франц (1 лист); „Шоферська Школа" (1 лист); Юлій Шутка (1 лист); „Фабрика" (1 лист); Юрко (1 листівка). — Адміністрація.

В перші роковини смерти
бл. п. мойого найдорожчого мужа

ІНЖ. ВАСИЛЯ КОСТЕВА
сотн.-летуна УГА

відправиться в четвер, 27. березня ц. р. в год. 8-ій ранком у церкві св. Норберта в Кракові

Поминальна Богослужба з панахидою.

Ольга Костів-Горбачевська
дружина.

З Володави до Холма

На горбку перед Вириками, немов на сторожі, стоїть пять вітряків, як вояки, рамена могутніх крил піднесені нерухомо вгору, немов до присяги, а може кличуть до неба за пімсту за старі кривди місцевого українського населення. В селі рух, нині вистава. Ставлять „Гриця". Перед школою, де вистава, зібрана групка підростків, що цікаво заглядають через вікна. — Чому не йдете до середини? — питаю. — Та ми, — відповідають, — польські, нібито католицькі, боїмося, щоб нас там не били. Поговоривши з управою місцевого УОТ-ва, підсміхнений вводжу цілу ґрупку на салю. Як пізніше показалося — ніодин із них не вміє говорити по-польськи. Це діти т. зв. „перешитків", їх батьки ще недавно покинули віру своїх предків, але з цих юнаків будуть ще свідомі, тверді українці.

На другий день по виставі їдемо дальше. По півторагодинній їзді ми в селі Любень. Довкола ліси, а серед села високі вежі нової церкви, два роки тому ще костела. Перед церквою при дорозі висока могила, березовий хрест, вінок з кільчастого дроту, тризуб і напис: „Борцям за волю України". Кажуть, що на могилках поховані українські вояки, лише не знати точно де, бо недавні польські господарі все позмінювали, попереверталй, щоб затерти всі сліди українства цих земель... Старі дідусі оповідають, що колись тут були могили, ще Богунових вояків, що тут на схід від Парчева, за переказами, громили ляхів.

Чергове більше село ,багато садів, ще більше придоріжних дерев і то верб, це — Кривоверба, осідок волосн. управи. Вечорами на рефератах саля набита слухачами, багато питають, роблять усякі заввагн, люблять навіть референта „пригнути". Одначе робота на селі, при величезному зусиллі деяких ідейних одиниць іде пиняво, діють ще якісь підземні сили, але вони вже кінчаються, їх енерґія вигасає, мусить уступити місце стихії народнього відродження.

Дальший етап — село Коденець: гайок і ґрупа хат, ґрупа хат і гайок, немов засохлий букет. Це родинне село старих холмських діячів, послів, основників перших „Просвіт" і „Рідних Хат". Нині село це має свій стаж, та не спочиває на заплісні-лих лаврах, лише працює як колись, іде дальше на чолі інших володавських сіл.

Минаємо село Голю, що розкинулося рідкими хуторами на великому просторі, вступаємо до гостинної господинської школи, де вітають нас, крім пань учительок, сорок пар веселих смілих очей учениць. Тут, далеко від гамору міста, в глухій закутині, виховуються перші свідомі господині холмсько-підляського села.

Далі село Волосковоля, а за ним розлогі багна, що мов живе срібло в соняшнім сяйві виблискують крізь гущу лугів, численні круті доріжки, не значені на ніяких картах, а не завсіди знані навіть місцевим фірманам, вкінці на маленькім горбочку вирівнане, мов під шнур, село Воля Верещинська. Це осідок волости, цієї самої назви, що мов гострим клином врізується вже в польські, а радше ополячені, чи пак окатоличені села.

Це — по словам місцевого енерґійного війта — „Камчатка". Сосновий бір і озеро, знову бір і розлогі болотища, там дальше цілий ланцюг синіх озер, що тепер аж виблискують і сиплять їскрами до сонця.

Тепер наш шлях звертається на південь на Холм. Дві години їзди від Волі Верещинської — і с. Верещин. Є неділя, година 5 пополудні, в церкві (перед тим пожежна реміза!) правиться вечірня, старенький священик, ще старший дяк, кільканадцять жінок та дідусів і я.

По скінченій вечірні зачинаю з дяками балачку.

— Нас тут, — кажуть — небагато, всього одна третина, решта — це самі поляки, от такі „переходні", але ми собі з ними дамо раду, вже маємо свою церкву, школу, кооперативу, дасть Бог, то все наше відберемо й украдені душі також. — При цих словах сивий згорблений дідусь в запалу й пересердя гупав з цілої сили сукатою палицею об землю.

За Верещином шість кільометрів село Сверщів. Монотонні володавські рівнини зникають, на обрії показуються щораз частіше невисокі горбки. В самому селі наше життя щойно орґанізується, ще є польська школа і „спулдзельня". Питаю людей, чому так воно є? Рухають раменами й кажуть, що їх поляки перехитрили. — „Але тепер, як маємо свою школу й товариство" (вся українська молодь як один муж є членами УОТ) — кажуть — „то все втрачене надробимо". — Праця тут дійсно важка, бо польський двір, млин і тартак роблять своє.

Вже зникли сірі піскові вигони й широкі дороги, розмокла рілля чорніє, а колеса воза ледви вилазять з густого товстого болота, обійстя обширніші, заможніші. Перед нами Циців. Гейби містечко, поверхова школа, модерний будинок волосної управи, на жаль, в середині сидять самі поляки...

Недалеко дороги стоїть гарна мурована церква, а в середині грають орґани й недавно прибулі „позтаняки" виспівують свої „ґодзінкі", а наші при кожній нагоді тиснуться, мов оселедці, в малесенькій капличчі на кладовищі. Одначе місцеве населення не погодилося з таким станом речі: веде завзяту боротьбу за свої права, працює як може й де лише може. Найкращий доказ — це гарно розбудована місцева кооператива, домівка УОТ, та вкінці хор, у котрому співає майже вся численна молодь. Коли я відїздив, то з вірою казали, що коли прибуду колись знову, то будуть мати свою стару церкву та у волосному уряді будуть працювати вже свої люди.

За Цицовом, село Сичин, перед селом хрест, а коло нього якийсь знищений памятник. Як пізніше я довідався, то цей памятник, побудований у річницю повороту на „лоно косцьола", знищили на кілька літ перед війною місцеві селяни, за що було багато тяганини, арештів, щоночі мусіло село на це місце ставити чотирьох вартівників. Серед села стріляє в небо своїми стрункими вежами майже нова гарна церква. В селі праця йде скорим ходом, мається враження, що це не занедбана Холмщина, але якийсь свідомий осередок.

Пільними доріжками добиваємося до шоси та по двогодинній їзді ми в селі Пнівно. Село назагал бідне, старенька церковця згорбилася і скулилася, мов столітній дідусь, здається ледво пережила цю зиму, перший сильний вітер і вона завалиться. Кооператива сховалася під солом'яну стріху й немов дожидає там кращих часів. Ідейний священик і вчитель закотили рукави й тягнуть роботу, якої сліди вже добре видно.

До Холма ще 14 кільометрів, віз підскакує на повибиваній шосі, а мій товариш подорожі, старенький священик, снує своє оповідання, як то було колись тут, ще перед 1905 роком, як тут, де тепер гарні села, був ще густий бір, як-то холмські богослови робили тут щонедільні маївки, а ця стара українська земля не знала, що це таке якісь „калакути" чи „перешитки", та не було тут такої різноманітної мозаїки населення.

Перед нами чорніють на тлі синього неба стрілисті вежі холмського собору, що гордо стежить над городом Данила і над його землею.

Володавець.

—o—

Збільшена активність летунства

РИМ, 21. III. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

На грецькому фронті, особливо в районі 11-тої армії, артилерійські дії.

Італійські літаки бомбардували в спадних летах шлях, кольони вантажників, військові табори й ворожі маґазини.

Підчас ворожих летунських дій, що звертались останніми днями проти Вальони, італійці зістрілили ще один ворожий літак. Його останки знайшли на острові Сасено.

У північній Африці італійська артилерія відкрила вогонь на ворожі відділи біля Джіярабубу, що намагалися підійти до італійських становищ.

Італійські літаки бомбардували ворожу летунську базу в Берці (Бенґазі).

Німецькі летунські відділи атакували різні ворожі становища й обекти.

Вночі під 19. III. ворог налітав на Триполіс, де було кілька вбитих і ранених та невеличкі матеріяльні втрати. Протилетунська оборона зістрілила один ворожий літак, що впав у вогні. Біля Нуфілії німецька протилетунська оборона зістрілила інший ворожий літак. Пільот попав у полон.

На Егейському морі італійські літаки звели бій з ворожою летунською ловецькою ескадрою. Італійці зістрілили один літак типу Гюрикен. Не вернувся до своєї бази один італійський бомбовик.

У східній Африці продовжуються бої біля Керену. Хоч італійські відділи потерпіли передтим втрати і хоч ворог переводив бомбардування на більшу мірку, італійські війська почали протиатаки. Особливо відзначилося італійське летунство, що обкинуло розривними бомбами ворожу артилерію і обстріляло скорострільним вогнем військові відділи й вантажники.

Італійські бомбовики атакували ворожу летунську базу в Аґердаті, де спалахнули великі пожежі.

Вчорашній воєнний комунікат повідомив про знищення ворожих літаків. Крім того італійці зістрілили ще дальші 4 ворожі літаки.

У районі **Джіджіґи** італійські відділи ставлять опір ворожим атакам, що звернені на провал Мардина на північному сході від Джіджіґи.

——o——

Чи Рузвелт спровокує інциденти?

РИМ, 21. III. — Італійська преса називає новою провокацією ЗДПА проти держав оси — перемальовування американської атлянтійської фльоти на темно-сірий колір британських воєнних кораблів. Вірджініо Ґайда запитує в „Джіорнале д' Італія", чи Рузвелт хоче, щоб американських кораблів не можна було відрізнити від анґлійських з тою метою, щоби збройні сили держав оси переочливо заатакували їх та через те викликали інцидент, який дав би Рузвелтові притоку проголосити дефензивну війну. Чи може Рузвелт (запитує Ґайда) хоче очайдушно загнати американську фльоту в війну по стороні британської фльоти? Події найближчих тижнів — закінчує італійський часопис — вияснять цю політику.

——o——

Дальші великі атаки

НЮ-ЙОРК, 21. III. — Американська пресова аґенція „Есошіейтид Прес" подає, що після великої летунської атаки під четвер, того самого дня пополудні знову був летунський алярм. Покищо ще не подали про те ніяких подробиць.

Далі, за повідомленням анґлійської інформаційної служби, німецьке летунство заатакувало впродовж четверга одно місто на південному побережжі й на південно-східньому побережжі Анґлії. „З жалем треба признати" — кажуть з тієї нагоди анґлійці — „деякі втрати і матеріяльні шкоди". — Всі нюйорські полудневі щоденники помістили обширні описи німецької атаки на Лондон, що її загально вважають за найстрашливішу в цьому році.

——o——

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Ґубернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони [illegible]
При висилці грошей все треба подавати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. [illegible]
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-[illegible]